

Totalforbud mod kommunismens symboler

En polsk lovændring vil gøre kommunismens symboler ulovlige. Kritikere siger, at loven undergraver menneskerettighederne i stedet for at beskytte dem.

ANDREW CURRY, DER SPIEGEL

Polen ventes at gennemføre en ændring i landets straffelov med den konsekvens, at alt fra hammer og segl over røde stjerner til Che Guevara-T-shirt kan blive forbudt.

Der er tale om en justering af lovgivningen om såkaldte hate-crimes - forbrydelser, hvor motivet for eksempel hænger sammen med offerets etniske, racemæssige, seksuelle eller religiøse orientering - og det vil fremover være forbudt at »fremstille, distribuere, sælge og besidde (...) symboler på fascisme, kommunisme eller andre totalitære ideologier. Straffen er op til to års fængsel, men der kan gøres undtagelse fra forbuddet, hvis symbolerne optræder i forbindelse med kunst, uddannelse eller forskning.

Elzbieta Radziszewska, den polske regerings særlige repræsentant for ligestillings spørgsmål, foreslog lovændringerne i foråret.

Forslaget har bred opbakning fra hendes eget parti - regeringspartiet PO - og fra det konservative parti Lov og Retfærdighed, som præsident Lech Kaczyński tidligere var medlem af. De to partier sidder på 375 af de 460 pladser i det polske parlament.

Usædvanligt vidtrækkende

Der bliver tale om en skærpelse af den hidtidige lovgivning, der i forvejen forbyder propaganda for »fascistiske og andre totalitære systemer«.

Andre steder i Europa, blandt andet i Tyskland, er nazistiske symboler forbudt, men det polske forslag er usædvanligt

vidtrækkende, blandt andet fordi forbuddet også gælder kommunistiske symboler.

Da parlamentet tidligere på måneden godkendte lovændringen, blev den rost i høje toner af Jarosław Kaczyński - præsidentens tvillingebror og formand for partiet Lov og Retfærdighed.

»Kommunismen var et folkemorderisk system, der førte til drab på mange millioner mennesker«, sagde han.

»Intet symbol på kommunismen har ret til at findes i Polen, for det er symboler på et folkemorderisk system, der bør sammenlignes med den tyske nazisme«.

Kritikere: Absurd lovgivning

Kritikere af lovændringen siger, at ordet »symbol« gør det muligt at fortolke den så bredt, at det kan ende i det absurde.

De siger, at man i teorien vil kunne forbyde alt, hvad der blev fremstillet under 50 års kommunistisk styre i Polen - lige fra populære film og tv-programmer fra kommunisttiden til vartegnet Kulturpaladset, et monstrum af en bygning, som ligger i centrum af Warszawa og var en ga-

Kommunismen var et folkemorderisk system, der førte til drab på mange millioner mennesker. Intet symbol på kommunismen har ret til at findes i Polen.

Jarosław Kaczyński, formand for partiet Lov og Retfærdighed

der nu blot skal underskrives af præsidenten for at træde i kraft.

Præsident Lech Kaczyński skal træffe sin beslutning senest i morgen.

ve fra Sovjetunionen til Polen i 1955.

»Det er helt skørt«, siger Tadeusz Iwinski, parlamentsmedlem for det venstreorienterede socialdemokratiske parti, der er imod lovændringen.

»Hvad betyder 'symbol'? Vil det sige, at det er ulovligt, når regeringens medlemmer rejser til Kina og bliver fotograferet under kommunistpartiets banner?«.

Det polske senat har allerede godkendt ændringen.

Iwinski siger, at hvis loven træder i kraft, vil den sandsynligvis blive forkastet på europæisk niveau.

Krænkelser af ytringsfriheden

Der findes et klart fortillfælde fra Ungarn, hvor kommunistiske symboler som hammer og segl og den røde stjerne ligesom hagekorsset siden 1994 har været forbudt, fordi de anses for at være symboler på »tyranni«.

I 2003 blev den ungarske politiker Atti-

la Vajnai anholdt, lagt i håndjern og idømt en bøde for at bære en rød stjerne på sin jakke under en demonstration.

Vajnai ankede dommen hele vejen op til den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der sidste år slog fast, at forbuddet var en krænkelser af ytringsfriheden, og kaldte den ungarske lov »vilklårig« og »for bredt formuleret«.

Nye gadenavne

»Blot det at bære en rød stjerne kan føre til straf, og der kræves ikke bevis for, at man ved at bære den slags symboler faktisk driver propaganda for totalitære systemer«, hed det i den europæiske domstols afgørelse.

»Men selv om ubehaget (ved den slags symboler, red.) er forståeligt, berettiger det i sig selv ikke til at begrænse ytringsfriheden«.

Højreorienterede polske politikere forlanger også en lovændring, der skal tvinge lokale myndigheder til at ændre navne på gader, der er opkaldt efter kommunister.

udland@pol.dk

BILKA VIL VÆRE BILLIGST

MAX. 8 FLASKER PR. KUNDE

PRISFALD

4 stk. sodavand eller Nestea

1,5 liter Coca-Cola, Fanta, Sprite, Tuborg Squash, Schweppes, Carlsberg Sport, Ramlösa Original, Vilde Hindbær eller Citrus. 1 liter Nestea Peach, eller White Peach. Ekskl. embl.
Vor normalpris op til 79,80
Pr. liter max. 8,75
Prisen er i salgsavisen angivet til 4 stk. 48,-

44⁸⁰

PRISFALD

4 stk. entrecotes

Min. 700 g. Af oksefilet med fedt eller oksetyndsteg.
Pr. kg max. 114,21
Prisen er i salgsavisen angivet til pr. pakke 100,-

79⁹⁵

PRISFALD

5 kg frossen svinemørbrad

Pr. kg 45,80
Prisen er i salgsavisen angivet til pr. kasse 250,-

229,-

35,-

4 stk.

SØNDAGSÅBENT 10-17

MAX. 2 KASSER PR. KUNDE

30 stk. Tuborg Julebryg

a 33 cl. Ekskl. embl.
Pr. liter 9,59

94⁹⁵

30 STK.

BEGRÆNSET PARTI

650,-

Rosendahl Opus Classic bestik 16 dele

Designet af Ole Palsby. Knive, gaffer, skeer og teskeer.
Rustfrit stål. Tåler opvaskemaskine.
Vor normalpris 899,-

249,-

TILBUDET GÆLDER KUN SØNDAG I BILKA OG A-Z

Persil

8 kg.
Pr. vask 0,77

69,-

8 KG

BILKA

Recommended 29/11/09

TYSKLAND

Anklaget for mord på 27.900 jøder

I morgen indleder Tyskland processen mod John Demjanjuk. Sagen er et kapløb med tiden.

PETER WIVEL, EUROPAKORRESPONDENT, BERLIN

Det kan blive svært for anklagemyndigheden at få den 89-årige John Demjanjuk dømt for mordet på 27.900 jøder under Anden Verdenskrig. Hans sag kommer for retten i München i morgen. Hans forsvarer, Ulrich Busch, har rejst en lang række retstekniske og juridiske indvendinger mod processen. Det vil vanskeliggøre sagen, der ydermere trues af Demjanjucks helbred. Forsvareren mener, at den knoglesyge mand har mindre end et år tilbage af sit lange liv.

Demjanjuk arbejdede for tyskerne i dødslejren Sobibor i Polen. Her lykkedes det omkring 30 SS-folk og omkring 100 håndlangere, de såkaldte travnikere, at myrde op mod en kvart million mennesker, herunder 33.000 hollandske jøder, i 1942 og 1943.

John Demjanjuk var travniker. Det fremgår af et identitetskort, som nazisterne udstyrede ham med. Travnikerne var sovjetiske krigsfanger, der gik i autoriseret tysk tjeneste. Skolingen foregik i den polske by Travnik, deraf navnet.

Demjanjuk har én gang tidligere været for retten. I 1988 blev han dømt til døden i Israel for sin gerning som travniker. Det var den anden og formentlig sidste krigsforbryderproces, der blev gennemført i Israel efter dødsdommen over Adolf Eichmann, der blev henrettet i 1962.

Men dommen hvilede på en fejltagelse. Demjanjuk var bevisligt ikke identisk med en anden ukrainsk håndlangere, 'Ivan den Grusomme', som havde myrdet og plaget jøder i dødslejren Treblinka. Det var for disse forbrydelser, Demjanjuk var blevet dømt, ikke for hans aktivitet i Sobibor. Derfor kom han på fri fod i 1993 og kunne vende tilbage til USA, hvor han efter krigen havde opnået statsborgerskab.

Tyskland vil imidlertid dømme Demjanjuk for hans forbrydelser i Sobibor. Det kan påvises, at også tyske jøder blev myrdet der, mens Demjanjuk opholdt sig i lejren.

Derfor fratog USA ham på ny hans statsborgerskab, og i maj blev han udleveret til Tyskland. Den tyske anklager påstår, at de sovjetiske krigsfanger vidste, hvad de gjorde. Det var de jo uddannet til. De var tyske funktionærer.

Demjanjucks forsvarer indvender, at alternativet for de mange travnikere havde været døden. Tyskerne myrdede flere millioner sovjetiske krigsfanger. Forsvareren anfægter også Tysklands ret til overhovedet at føre sag mod Demjanjuk. Han var ikke tysker på gerningstidspunktet, og i øvrigt anklages han for forbrydelser, der har fundet sted uden for Tyskland.

Endelig siger forsvareren, at Demjanjuk i 1993 blev frikendt i Israel efter en retssag, hvori det også var omtalt, men dog ikke behandlet, at han også havde været i Sobibor. Man kan som bekendt ikke dømmes to gange i samme sag. Under alle omstændigheder har han udstået sin straf, mens han sad i fængsel i Israel.

For, som forsvareren påpeger, blev en anden travniker, tyskeren Erich Fuchs, i 1960'erne idømt fire års fængsel for mordet på ikke mindre end 79.000 mennesker i Sobibor.

Demjanjuk ville derfor umuligt kunne få en hårdere straf.

peter.wivel@pol.dk